

9. Шаров С.В., Мартинюк Т.І. Створення електронного засобу навчального призначення з дисципліни «Історія інформатики». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал*. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка. 2013. №1. С. 302–308.
10. Шишкіна М.П. Якість програмних засобів навчального призначення: підходи до визначення предмету. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №5. Педагогічні науки: реалії та перспективи* 2010. №22. С. 553–557.

Шарова Т.М.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української і зарубіжної літератури
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Бабенко Г.О.

письменник

ВПЛИВ ХАРИЗМИ (МЕНЕДЖМЕНТУ) КЕРІВНИКА НА ФОРМУВАННЯ І ПОВНОЦІННЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ В НАПРЯМКУ ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОЇ ДИТИНИ

Анотація. *Стаття присвячена ролі особистості керівника, який був взірцем служіння своїй справі, розумів проблеми кожного члена своєї команди педагогічного колективу, не залишав без рішення жодного питання, що стосувалося роботи дошкільного дитячого закладу та здоров'я дітей, що подавала приклад своєю зібраністю, працездатністю, манерою спілкування і навіть зовнішнім видом, лейтмотивом якої були слова – «Серце віддаю дітям».*

Ключові слова: *вихователь, педагогічний колектив, діти, дошкільна освіта, ясла-садок.*

Sharova T., Babenko G. The influence of Charisma (Management) of the Leader on the Formation and the Full Functioning of the Teaching Staff in the Direction of Raising a Healthy Child. *The article is devoted to the role of the personality of the leader, who was an example of service to his work, understood the problems of each member of his team of teachers, did not leave unresolved any issue concerning the work of preschool and children's health, which set an*

example communication and even appearance, the leitmotif of which were the words – «I give my heart to children»

Key words: *educator, teaching staff, children, preschool education, kindergarten.*

Відомо, що особистість людини починає формуватись в дошкільному віці. Л.М. Толстой, оцінюючи цей період життя, писав: «Хіба не тоді я придбав все те, чим живу тепер, і придбав так багато, так швидко, що всю решту життя я не придбав і однієї сотої того? Від п'ятирічної дитини до мене – тільки один крок. А від новонародженого до п'ятирічного – страшна відстань». Приблизно так само міркував і А.С. Макаренко: «Яким буде людина, головним чином залежить від того, яким ви його зробите на п'ятому році життя» [1, с. 64].

Під терміном «вихователь» сьогодні закладено багатозначне тлумачення, оскільки така людина мусить жити тіло і розум, давати силу і енергію. Не тільки насичувати фізично, а й виховувати душу, наповнювати її людяністю, добротою, вмінням співпереживати, відчувати емоції, жити за моральними законами і правилами.

Уявіть, малюк відривається від мами, найближчої людини, і виявляється один на один в колективі дорослих незнайомих людей, в оточенні дітлахів яких він не знає. Йому страшно і незвично. Вихователь і педагогічний колектив може стати для малюка другом або незнайомою людиною. Все залежить від особистості. Слід розуміти, що дитина повинна довіритися своєму вчителю, вихователю, наставнику. Тільки так вона зможе у майбутньому відчувати себе вільною, відкритою та презентує свої таланти оточуючим. Треба завжди пам'ятати слова А.П.Чехова: «Діти святі й чисті, не роби їх іграшкою свого настрою» [2, с. 23].

У розділі «Неповторні» другого тому літературно-художнього альманаху «Моє місто – наші мелітопольці» автор Усиков В.М. в своїй статті «Любов до всього прекрасного, як найвища нагорода і надбання» так представляє образ завідувачої яслами-садком № 99 «Зірочка», в період з 1970 по 2001 рік, Ади Григорівни Бабенко. «Вона залишила помітний слід в історії міста і в серцях багатьох його мешканців – кількох тисяч своїх вихованців та їхніх батьків. А запам'яталася вона своїми добрими справами, і головна справа всього її життя – створений її руками дитячий сад» [1, с. 64].

Геніями не народжуються, ними стають. Ада Григорівна Бабенко відноситься до жінок, які зробили самі себе. Відомо, що Ада Григорівна присвятила без залишку все своє життя педагогічній діяльності, віддала все

своє серце вихованню дітей. Свій педагогічний шлях у сфері дошкільної освіти вона почала в 1959 році спочатку вихователем дитсадка №12 «Ластівка» Придніпровської залізниці в м. Мелітополі, а з 1962 року на посаді завідуючої цього ж дошкільного навчального закладу (далі ДНЗ). У 1969 році Аду Григорівну призначають завідувачем споруджуваного нового, сучасного ясел-садка №99 «Зірочка» відділу навчальних закладів Придніпровської залізниці у м. Мелітополь та дають можливість реалізувати всі свої плани і педагогічні задумки. Тут починається її твердий шлях до вершини досконалості дошкільного педагогічної майстерності.

Нею створено від А до Я, при безпосередній участі одного з кращих трудових колективів, сучасна дошкільна заклад ясла-садок № 99 «Зірочка» і вона 31 рік успішно керувала ним. Ада Григорівна Бабенко створювала всі умови для повноцінного і духовного виховання дитини. Додавши колосальних зусиль і професійну майстерність, була створена «Перлина» дошкільного виховання в одному з найкрасивіших міських мікрорайонів Мелітополя, «Зелений оазис», куди мами і бабусі з числа жителів цього міського району приводили дітей на екскурсії. Два великих двоповерхові корпуси розташовані у зелені блакитних ялин, білих берізок, білосніжних квітів жасмину, яскраво червоних кущів троянд, екзотичних канн. Тут можна побачити живий куточок, різноманітні майданчики для діточок з гойдалками, каруселями, будиночками і багато, багато іншого. Це одна з кращих зелених зон в місті, яку об'єктивно називають парком.

З моменту відкриття, ясла-садок № 99 почав займати вагомі позиції в усіх напрямках виховного процесу з дітьми. Рішеннями Запорізького відділення залізниці, Управління Придніпровської залізниці, за підсумками 1972-1973 років ясел-саду № 99 було присвоєно почесне звання колективу передового праці серед ДНЗ відділу навчальних закладів Придніпровської залізниці, яке підтверджувалося один раз в два роки протягом усіх наступних років роботи.

На стіні недалеко від центрального входу в дошкільний заклад, була вивішена табличка із зазначенням цього почесного звання, яке багато до чого зобов'язувало. І педагоги дуже старалися, а завідувачка Ада Григорівна Бабенко користувалася в колективі вихователів, педагогів та психологів величезним авторитетом.

Два роки (1979–1980 рр.) в відділі навчальних закладів Придніпровської залізниці ретельно вивчали передовий педагогічний досвід роботи ясел-садка №99. Дошкільна установа була визнана кращою і висунута для експонування на виставці досягнень народного господарства

(далі ВДНГ) спочатку в Києві, а потім в Москві за чотирма номінаціями. Головною була тематика патріотичного виховання дітей.

Основна увага була зосереджена на тому, як здійснюється в дошкільному навчальному закладі виховання у дітей патріотичних почуттів, любові і глибокої поваги до всього, що видобуто в праці старшими поколіннями. З одного боку, мова йшла про успішне здійснення всього комплексу цієї відповідальної роботи шляхом постійного підвищення ідейної і професійної майстерності педагогів з якими на педагогічних радах систематично обговорювалися шляхи виховання дошкільнят на трудових традиціях народу, розглядалися особливості пізнання дитиною соціальних подій. Уявлялося як були визначені теми для вивчення: ознайомлення з рідним краєм, виховання любові до Батьківщини, військово-патріотичні теми в сюжетно-рольових іграх.

З іншого боку показувалося як згідно розробленого тематичного плану проводилася цілеспрямована робота з дошкільнятами по циклу заходів по темам: «Наша Батьківщина», «Моє місто Мелітополь», «Мелітополь в роки Великої Вітчизняної війни», «Сучасний Мелітополь», екскурсії по пам'ятних місцях Мелітополя, в краєзнавчому музею, підприємствах міста і Мелітопольського району, а також багато іншого, в тому числі оформлення відповідних патріотичних альбомів, куточків декоративно-прикладного мистецтва.

В якості узагальнюючого матеріалу було підготовлено кольорове видання «Готуємо гідну зміну», в якому детально був представлений накопичений досвід і його практична реалізація в дошкільному навчальному закладі. Особливий контроль проводився в Головному управлінні навчальних закладів МПС СРСР, куди в різні періоди входило понад 2500 дошкільних навчальних закладів з 36 відділів та управлінь навчальних закладів. З кращих дошкільних навчальних закладів країни вибрали саме ясла-садок № 99, колективу, якого треба було показати весь багатий досвід і знання в масштабах народної освіти.

Як закономірний результат – прогресивний досвід роботи дошкільного навчального закладу «Зірочка» експонувалися на виставках досягнень народного господарства та був визнаний одним з кращих в Україні і Радянському Союзі. Підтвердженням цьому служить завойоване почесне 3 місце і бронзова медаль ВДНГ СРСР в 1981 році. Висококваліфіковані педагоги ясел-саду гідно представили напрацьовані знання і досвід в масштабах величезної країни.

Успіхи в вихованні дошкільнят в яслах-садку № 99 «Зірочка», коли ним керувала Ада Григорівна Бабенко, в період з 1970 по 2001 рік, звучали

на вищому рівні керівників і колег педагогів при проведенні різних масштабних педагогічних заходах в Запоріжжі, Кривому Розі, Євпаторії, Феодосії, Сімферополі, Севастополі, Дніпрі, Львові, Києві, Москві, Бресті, Мінську, Мурманську, Уфі, Воронежі, Оренбурзі, Вільнюсі, Ризі, Таллінні та багатьох інших містах, обласних центрах.

Згодом, яслі-садок №99 «Зірочка» стає базовим, в ньому використовуються передові методи науки, проводяться науково-практичні конференції, кущові методичні об'єднання, семінари-практикуми, майстер-класи, диспути, семінари, педагогічні наради, тематичні конференції, обмін позитивним педагогічним досвідом різного рівня. Все нове передове вносилося в роботу з дітьми.

Слід вказати на те, що цей дошкільний навчальний заклад удостоєно 4-х дипломів, в тому числі двох 1-го ступеня. У 1990 році колектив ясла-садка № 99 в черговий раз був визнаний кращим на Придніпровській залізниці, про що була опублікована інформація в ЗМІ.

В яслі-садок прибували численні іноземні делегації Чехословаччини, Польщі, Франції та іноземцям було що показати. Приїжджали визнані в країні професора і доктора наук в галузі дошкільної педагогіки і психології. Наприклад, Роза Семенівна Буре – доктор педагогічних наук, науковий співробітник НДІ дошкільного виховання АПН СРСР (автор понад 200 наукових праць і книг з педагогіки), заслужений працівник народної освіти СРСР; Нінель Федорівна Денисенко – доктор педагогічних наук, професор кафедри реабілітаційної педагогіки та здорового способу життя Запорізької обласної академії післядипломної педагогічної освіти та інші.

У яслах-садку №99 запроваджувалися різні форми патріотичного виховання в формі спілкування з дітьми ветеранів війни і праці, керівниками великих підприємств – полковником авіації в запасі Леонідом Миколайовичем Бобровим, генерал-майором авіації в запасі Миколою Олександровичем Опришко, тематичні екскурсії до історичних пам'яток.

У той час на базі дошкільного закладу освіти №99 була логопедія: шість спеціалізованих логопедичних груп, два логопедичних кабінету. За 22 роки з моменту створення логопедичних груп з ясел-садка №99 (з 1978 по 2001 рік) випущено понад тисячу дітей, яким допомогли скорегувати і усунути проблеми і вади мовлення. «Зірочка» була прикладом іншим дошкільним закладам Придніпровської залізниці та регіону. Дитсадок, керований Адою Григорівною Бабенко, продовжував займати перші місця в оглядах-конкурсах.

Неможливо не згадати одне з напрямків розвитку і зміцнення здоров'я дітей – валеологію. Проведені семінари збирали фахівців дошкільних навчальних закладів Півдня України. Показники здоров'я серед вихованців в яслах-садку були вражаючими.

Багато вихователів ясел-садка №99 згодом стали методистами дошкільних навчальних закладів (Л.В. Акулова, Р.А. Федорова, Т.М. Юрко, Н.Ф. Двоєглазова – міськвно, завідували дитячими садами (Г.П. Бобровська, С.Н. Манченко, Л.В. Семенова, Ж.І. Скоріченко, Л.С. Світлична, і в даний час вміло продовжують керувати міськими навчальними закладами (завідує дитсадком №8 Л.А. Куртева). Стали кандидатами педагогічних наук, доцентами Ю.М. Шевченко, Л.С. Журавльова.

У 1999 році музичний керівник «Зірочки» А.А. Кішніченко і вихователь Л.В. Корогодська відкрили в Мелітополі дитячу студію комплексного розвитку «Краплинка». З того часу тут успішно працюють їхні колеги по дитсадку №99 Є.Г. Цуркан і М.М. Запорізька. Людмила Валеріївна Корогодська відкрила в 2005 році ще й студію флористики і дизайну «Vilogia» при клубі «Буревісник». Тут дітей навчають живопису, композиції, розпису по тканині, декоруванню, флористичі, створенню колажів і композицій. А головне – вчать створювати прекрасне і розуміти мистецтво. У 2015 році Л. Корогодська відкрила арт-школу творчості і дизайну «Вілорія» в Києві [4, с. 3].

Про успіхи в патріотичному вихованні і прогресивних формах виховання дітей в яслах-садку №99 «Зірочка», коли ним керувала Ада Григорівна, було знято кілька документальних фільмів, серед них «Запалити в душі вогонь», «Дарувати дітям радість» та ін. Матеріали про ефективні методи роботи логопедів ясел-саду використані у фільмі, знятому відділом освіти Придніпровської залізниці «Серце віддати дітям».

Масовими тиражами випускалися брошури про досвід роботи яслів-садку №99 «Зірочка», наприклад «Готуємо гідну зміну» (друкарня «Комунар» м. Запоріжжя), видавалися «Інформаційні листи про передовий педагогічний досвід дошкільного закладу №99 станції Мелітополь», зокрема: «Щоб дитина росла здоровою» (друкарня ДЦНТа в м. Дніпро), «Корекції розладів мови у дітей» (м. Запоріжжя, облтіпографія) та ін.

У ці роки виходить безліч статей в засобах масової інформації про передовий досвід роботи з виховання дітей в яслах-садку №99, наприклад, на сторінках спеціалізованого науково-методичного журналу «Дошкільне виховання», в газетах «Серп і молот», «Придніпровська магістраль»,

«Мелітопольські відомості», «Новий день», «Наше місто», «Головна» та ін. [5; 6; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 17].

За період діяльності Ади Григорівни в дошкільному закладі освіти її сумлінну працю було відзначено безліччю урядових і відомчих нагород, серед яких орден «Знак Пошани», медалі «За трудову відзнаку», «Захиснику Вітчизни», «Ветеран праці», «Бронзова медаль» ВДНГ СРСР «За досягнуті успіхи в розвитку народної освіти СРСР», знак «Відмінник освіти СРСР», знак «Почесному залізничнику» та ін. [3, с. 371].

Минають роки, здавалося, це було недавно, 1970 - й рік, перше червня, урочисте відкриття дитячого комбінату. Але стрімкий хід часу переніс дійсність в 2020-й рік. Кожен новий день, наповнений працею, зустрічами, подіями, враженнями, дозвіллям, наблизив значний ювілей ясел-садка «Зірочка» до 50-річчя, який безумовно нагадав про творця, мудрого керівника, педагога, менеджера, Ади Григорівни Бабенко, основоположницю дошкільного навчального закладу № 99. «Зірочка» продовжує працювати, радує своїм теплом і дітлахів, і дорослих. Попереду у неї світла, щаслива, довга дорога до свого 100-річчя.

У день святкування 80-річчя Ади Григорівни Бабенко на мелітопольському телеканалі «МТВ-плюс» в інформаційній програмі «Регіон-Підсумки» була показана передача «Життя, присвячене дітям», в якій детально розказано про її життєвий шлях протягом понад 42 років у сфері дошкільної педагогіки і більше 44 років загального педагогічного стажу [28]. Підсумок її роботи це кілька тисяч здорових і щасливих мелітопольців-випускників ясел-садка № 99 і їх успіхів. Історична цінність праці і заслуг Бабенко Ади Григорівни – це її внесок у становлення української системи дошкільної освіти. Її життєвим девізом були слова: «Відаю своє серце дітям» і вона з ним гідно пройшла по життю.

Література

1. Усиков В. Мой город, наши мелитопольцы. Том 2. Мелитополь : Издательский дом «МГТ», 2019. 492 с.
2. Бабенко Г. Гори, гори, моя «Звездочка»! Мелитополь : Издательский дом «МГТ», 2020. 490 с.
3. Знаменні та пам'ятні дати Запоріжжя на 2020 рік: календар і короткі довідки з бібліографічними списками / (КЗ «ЗОУНБ» ЗОР; уклад. І.В. Шершньова; відповід. за випуск О.В. Волкова). Запоріжжя : СТАТУС, 2019. 612 с.

4. Мелитопольский краеведческий журнал / гл. редактор Воловник С.В. Мелитополь : ИПЦ «Люкс», 2020. №15. 100 с.
5. Набиулина Л., Бабенко А. Виховуємо патріотів. *Дошкільне виховання*. №5. 1981. С. 12–14.
6. Иванченко І. «Ветерани в гостях у малят», «Ветерани в гостях у малят». *Серп і Молот*. №76. 13.05.1978. С. 4.
7. Высокие награды Родины. *Приднепровская магистраль*. №57. 16.05.1981. С. 2.
8. Иванова З. Чудовий світ дитинства. *Серп і Молот*. №196. 8.12.1982. С. 4.
9. Бессалова С.Ф. На правах доброго дяди. *Приднепровская магистраль*. №122. 12.10.1989. С. 2–3.
10. Лучшие из лучших. *Приднепровская магистраль*. №152. 29.12.1990. С. 1.
11. Мохов В. Все мы родом из детства. *Мелитопольские ведомости*. №74. 27.06.1995. С. 3.
12. Заславский В. В «Звездочке» детям очень хорошо. *Мелитопольские ведомости*. №74. 20.06.1996. С. 3.
13. Заславский В. Счастливая звезда «Звездочки» не должна погаснуть». *Мелитопольские ведомости*. №71. 17.06.2000. С. 4.
14. Мы любим «Звездочку». *Новый день*. №124–126. 05.07.2001. С. 2.
15. Чапигина Н. Чем аукнутся «детские» игры взрослых? *Мелитопольские ведомости*. №57. 24.05.2001. С. 3.
16. Клисак К. Почти полвека на службе детям. *Наш город*. №43. 28.10–4.11.2010. С. 14.
17. Погодина М. Детсад воспитывает «Самodelкиных». *Наш город*. №22. 03–10.06.2010. С. 22.
18. Ее «Звездочка» не погаснет никогда! *Главная*. №34. 23–29.08.2017. С. 9.
19. Ее «Звездочка» не погаснет никогда! *Мелитопольские ведомости*. №33. 16–22.08.2017. С. 15.
20. Срибняк С.Н., Семенова Л.В., Сечина Л.Н., Пятыгина Е.П., Щеглакова О.М., Дрягина В.В. и др. Сердце отдала детям. *Надежда*. №35. 28.08–03.09.2019. С. 4.
21. Срибняк С.Н., Семенова Л.В., Сечина Л.Н., Пятыгина Е.П., Щеглакова О.М., Дрягина В.В. и др. Памяти Ады Григорьевны Бабенко. *Новый день*. №137–140. 28.08.2019. С. 13.
22. Буре Р.С., Островская Л.Ф. Воспитатель и дети: пособие для воспитателя детского сада. 2-е изд. испр. и доп. М. : Просвещение, 1985. 143 с.

23. Бессалова С. Ф. Коррекция расстройств речи у детей. Из опыта работы коллектива яслей-сада №99 станции Мелитополь. Запорожье : Облполиграфиздат, 1989. 8 с.
24. Маценко С.В., Куляша Е.М. Чтоб ребенок рос здоровым (из опыта работы дошкольного учреждения №99 ст. Мелитополь Приднепровской жел. дор.). ДЦНТИ (Днепропетровский центр научно-технической информации), 1998. 4 с.
25. Ставничая В.А. (ред.). Готовим достойную смену. Из опыта патриотического воспитания детей в яслях-саду №99. Запорожье : Обл. упр. По делам издательств, полиграфии и книжной торговли, 1980. 8 с.
26. Срибняк С.Н., Пузанова Е.Д., Пятыхина Е.П., Шовкопляс Г.Н., Щеглакова О.М., Сергеева Г.В., Сечина Л.Н., Кишниченко А.А., Дрягина В.В. и др. Как все начиналось: «Звездочке» исполнилось 50 лет. *Мелитопольские ведомости*. №23. 03–09.06.2020. С. 12.
27. Срибняк С.Н., Пузанова Е.Д., Пятыхина Е.П., Шовкопляс Г.Н., Щеглакова О. М., Сергеева Г.В., Сечина Л.Н., Кишниченко А.А., Дрягина В. В. и др. В атмосфере душевного тепла и заботы. Яслям-саду №99 «Звездочка» исполнилось 50 лет. *Новый день*. №89–92. 03.06.2020. С. 4.
28. Светлой памяти педагога. URL : [http:// region-plus.tv/novosti/12474-svetloj-pamyati-pedagoga](http://region-plus.tv/novosti/12474-svetloj-pamyati-pedagoga) (дата звернення: 04.05.2020).